

De beperktheidsleer in de Nederlandse strafrechtspleging: Over de zuinige toepassing van Geerings en Vidgen

1. Nat achter de oren

Of ik er even een blik op wilde werpen. Ik was bijna afgestudeerd, nog nat achter de oren en bezig met mijn scriptie over ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel. Ik had stage gelopen bij de (inmiddels helaas ter ziele gegane) Advocatenpraktijk van de Universiteit Maastricht en Taru hechtte aan mijn mening. Dat vond ik eervol, maar vooral onbegrijpelijk. Wat wist ik daar nou van?

Taru gaf me een dossiertje. Het ging om een man die was veroordeeld voor de diefstal van diverse vrachtwagencombinaties met daarin wasdrogers en printers. Tevens was hij vrijgesproken voor vergelijkbare diefstallen van (vrachtwagens met daarin) computers, kleding, videorecorders, schoenen, vaatwassers, Nintendo's, stofzuigers en wat dies meer zij. De Hoge Raad vond het ondanks deze vrijspraken geen probleem om de bewuste verdachte – die later landelijke bekendheid zou krijgen als dhr. Geerings – ook de opbrengst van bovengenoemde inventaris te laten terugbetalen.¹ Om heel eerlijk te zijn denk ik dat ik in mijn beoordeling van de zaak richting Taru niet veel verder kwam dan 'dat is niet eerlijk', of woorden van gelijke klanken of strekking. Meer dan het intrappen van een aantal open deuren zal ik in ieder geval niet hebben bijgedragen aan de uiteindelijk bij het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) ingediende klacht. Toen het ruim drie jaar later – ik was inmiddels al enige tijd advocaat – tot een gegronde klacht² kwam was ik desalniettemin de eerste om het aan iedereen die het wilde weten te doen voorkomen alsof ik een significant aandeel in deze glorieus gewonnen zaak had.

2. *Salduz en Navone*

Het was de eerste, maar niet de laatste keer dat Taru en ik samen zouden optrekken. Exact elf jaar na het arrest van de Hoge Raad in de zaak Geerings, oordeelde het hoogste Nederlandse rechtscollège in een cassatiezaak van mij.³ Een Amerikaanse piloot was veroordeeld voor het bezit van een vals paspoort aangezien hij een verlopen visum uit zijn reisdocument had verwijderd omdat door het vele reizen geen plaats meer was voor nieuwe visa en stempels. Taru – inmiddels Advocaat-Generaal bij de Hoge Raad – schoot al mijn zorgvuldig geformuleerde middelen een voor een af (en de Hoge Raad vond ze

¹ Hoge Raad, 1 april 2003, NJ 2003/497.

² EHRM, *Geerings v. the Netherlands*, Application no. 30810/03, 1 maart 2007, NJ 2007/349.

³ Zie Hoge Raad, 1 april 2014, ECLI:NL:HR:2014:770, NJ 2014/268. Mijn kantoorgenoten Lian Mannheims en Brendan Newitt stonden cliënt overigens bij in beide feitelijke instanties.

überhaupt het bespreken niet waard). Eentje hield echter dapper stand, alhoewel Taru daar wel haar eigen draai aan gaf en concludeerde dat het middel gegrond was op iets wat ik niet had aangevoerd.⁴ Van de gelegenheid maakte ze gebruik om haar pleidooi voor het al dan niet in het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) verankerde recht op aanwezigheid van een raadsman bij het politieverhoor, onder verwijzing naar o.a. *Salduz* en *Navone*,⁵ aan de Hoge Raad voor te leggen. Helaas voor mij, mijn piloot en voor Taru was het hoogste rechtscollege het niet met Taru en mij eens. Het EVRM en de Europese jurisprudentie werd zo beperkt mogelijk uitgelegd, met daarbij de vrijblijvende en clichématige motivering dat uit *“de door het EHRM beoordeelde gevallen niet zonder meer algemene conclusies kunnen worden getrokken”*.⁶

3. De beperktheidsleer en *Geerings*

De beperktheidsleer, zo zou ik het willen noemen: het door rechters toegeven aan de kennelijk onbedwingbare behoefte om de wet, de jurisprudentie, het EVRM en eigenlijk het recht in de brede zin des woords toch vooral zo zuinigjes en onwelwillend mogelijk voor de verdachte uit te leggen.⁷ Een beter voorbeeld dan de zaak *Geerings* is hiervan vermoedelijk niet. Want daar waar men zou verwachten dat rechters na de tik op de vingers van het EHRM wat ruimhartiger voor een verdachte zouden oordelen, bleek in de praktijk het tegendeel het geval.

3.1 Extrapolatiemethode

Zo werd door menig advocaat bijvoorbeeld de terechte vraag opgeworpen of de extrapolatiemethode na *Geerings* überhaupt nog wel was toegestaan in een situatie waarin niet concreet was gebleken van enig wederrechtelijk verkregen voordeel. Het EHRM oordeelde immers dat de ontnemingsmaatregel

⁴ Conclusie Advocaat-Generaal T.N.B.M. Spronken, ECLI:NL:PHR:2013:1424.

⁵ EHRM, *Salduz v. Turkey*, Application no. 36391/02, 27 november 2008, NJ 2009/214; EHRM, *Navone et al. c. Monaco*, Requêtes nos. 62880/11, 62892/11 et 62899/11, 24 oktober 2013.

⁶ Hoge Raad, 1 april 2014, *supra* noot3, r.o. 2.5.3.

⁷ Zie in dit verband ook A.A. Franken, *Zuinigheid troef, Delikt en Delinkwent* 2009, p. 777-792. Franken concludeert dat “[z]elfs als het niet nodig wordt gevonden om in de Raad van Europe voorop te lopen of huiver bestaat voor de gedachte dat Nederland zich als gidsland manifesteert, getuigt zijn [die van de Hoge Raad, NvdL] huidige benadering van wel erg weinig enthousiasme voor een rechtsontwikkeling die ruimte en concrete invulling geeft aan de idealen die in de Straatsburgse rechtspraak (wel) herkenbaar zijn. De waardering van die houding zal wel met rechtspolitieke voorkeuren te maken hebben. Wat mij betreft is zij er niet een om trots op te zijn.” (p. 792)

“inappropriate [is, NvdL] to assets which are not known to have been in the possession of the person affected, the more so if the measure concerned relates to a criminal act of which the person affected has not actually been found guilty.”⁸

De zinsnede ‘the more so’ duidt er op dat ook zonder vrijspraak sprake is (of voorzichtiger gezegd: kan zijn) van een schending van de onschuldpresumptie indien geen bewijs voorhanden is dat het wederrechtelijk verkregen voordeel ooit in het bezit is geweest van de veroordeelde. Een situatie die zich doorgaans voordoet in het geval de extrapolatiemethode moet worden gehanteerd. Anders wordt immers al snel de (veelal voor de verdachte nadeligere) vermogensvergelijking toegepast.

De beperktheidsleer verzet zich volgens de Hoge Raad echter tegen deze uitleg. Ontnemen voor feiten waarvoor een verdachte niet veroordeeld is, maar ook niet is vrijgesproken, is geen bezwaar omdat de betrokkene

“de gelegenheid wordt geboden zich te verdedigen, waartoe mede behoort de gelegenheid aan te (doen) voeren dat en waarom er onvoldoende aanwijzingen bestaan dat de in art. 36e, tweede lid, Sr bedoelde soortgelijke feiten of feiten waarvoor een geldboete van de vijfde categorie kan worden opgelegd, door de betrokkene zijn begaan.”⁹

3.2 Nietige dagvaarding

Een nietigverklaring van de dagvaarding, verzet dat zich dan tegen ontneming voor de betreffende feiten? Nee, ook daar past de Hoge Raad de beperktheidsleer toe. Een nietigheid is immers geen vrijspraak. Dat het OM heeft berust en niet opnieuw voor deze feiten heeft vervolgd maakt dat niet anders.¹⁰ Soms kun je dus maar beter je mond houden ten aanzien van de voorvragen ex artikel 348 Sv.

3.3 Vermogensvergelijking

Ook de vermogensvergelijking hield stand met dank aan de beperktheidsleer:

“Een vrijspraak ter zake van een bepaald feit behoeft in zo’n geval niet relevant te zijn, omdat met een vermogensvergelijking geen directe relatie wordt gelegd tussen dat feit en het aangetroffen vermogen.”¹¹

⁸ EHRM, *Geerings v. the Netherlands*, supra noot 2, r.o. 47.

⁹ HR 19 februari 2008, NJ 2008/128, r.o. 3.2

¹⁰ Hoge Raad, 7 april 2009, NJ 2009/189.

¹¹ Zie, bijvoorbeeld, Rechtbank Middelburg, 16 augustus 2007, ECLI:NL:RBMID:2007:BB1801.

Hoewel niet geheel onbegrijpelijk,¹² roept dat de vraag op of daar op dezelfde wijze tegenaan moet worden gekeken indien desalniettemin aannemelijk is dat het geld dat is aangetroffen afkomstig is van feiten waarvan de verdachte is vrijgesproken. Bijvoorbeeld omdat de verdachte dat, indachtig een inmiddels onherroepelijke vrijspraak, zelf verklaart.¹³

3.4 Verhouding ontneming en witwassen

Een zijstap naar de huidige jurisprudentie op het gebied van witwassen dringt zich in dat verband op. In die jurisprudentie heeft de Hoge Raad immers uiteengezet dat niet van witwassen kan worden gesproken wanneer sprake is van het enkele 'voorhanden hebben' indien aannemelijk is dat de voorwerpen afkomstig zijn uit een door de verdachte zelf begaan misdrijf. De eisen aan deze aannemelijkheid lijken niet al te hoog.¹⁴

Dit zou in theorie tot de kolderieke situatie kunnen leiden dat een verdachte voor, bijvoorbeeld, het bezit van verdovende middelen wordt veroordeeld, maar voor de handel hierin wordt vrijgesproken. Stel dat deze verdachte tevens wordt ontslagen van rechtsvervolging of vrijgesproken¹⁵ voor het eveneens ten laste gelegde witwassen van een bij hem aangetroffen geldbedrag (omdat wel aannemelijk is dat dit geldbedrag is verdiend met de handel in verdovende middelen). Het OM zou dit geldbedrag dan probleemloos kunnen ontnemen via de band van andere strafbare feiten in de zin van artikel 36e lid 2 Sr.

Toegegeven, dit scenario komt wellicht wat hypothetisch voor, maar slechts denkbeeldig is het niet. Zeker niet omdat tot op heden verbeurdverklaring van een geldbedrag na ontslag van rechtsvervolging niet tot de mogelijkheden behoort en geld niet in

¹² Met name ook in het licht van de uitspraak EHRM, *Philips v. the United Kingdom*, Application no. 41087/98, 5 juli 2001, EHRC 2001/56.

¹³ De vraag in hoeverre de vermogensvergelijking in strijd is met artikel 6 EVRM zal ook aan de orde komen in de klacht van *Koli v. the United Kingdom* die thans aanhangig is bij het EHRM (Application no. 58671/12). De communicatiebeslissing in deze zaak is beschikbaar in HUDOC, bereikbaar via: <http://bit.ly/1OYtHvj>; bezocht op 26 september 2015.

¹⁴ Laatstelijk nog: Hoge Raad, 21 april 2014, ECLI:NL:HR:2015:1090.

¹⁵ De jurisprudentie van de Hoge Raad over de kwalificatie-uitsluitingsgrond ten aanzien van witwassen is op dat punt weinig helder. Daar waar men indien een feit niet als witwassen kan worden gekwalificeerd zou verwachten dat dit tot OVAR leidt, spreekt de Hoge Raad zelf in een dergelijke omstandigheid vrij. Zie, bijvoorbeeld, Hoge Raad, 27 mei 2014, NJ 2014/305; en HR 14 oktober 2014, NJ 2014/478.

aanmerking komt voor onttrekking aan het verkeer.¹⁶ Hoe men in zo'n geval het *Geerings*-arrest moet toepassen laat zich niet eenvoudig duiden.

3.5 'U-bocht'-constructies

In het kader van de toepassing van de beperktheidsleer grijpen rechters ook naar strafrechtelijke 'u-bocht'-constructies. Zo oordeelde de Hoge Raad vrij snel na *Geerings* dat de omstandigheid dat de verdachte was vrijgesproken van diverse feiten die tot voordeel hadden geleid, niet aan ontneming van dit voordeel in de weg stond omdat de verdachte wel veroordeeld was voor de criminele organisatie waarbinnen die feiten kennelijk waren gepleegd.¹⁷

Het Hof Arnhem-Leeuwarden ging redelijk recent nog een stap verder. De verdachte was veroordeeld voor oplichting maar vrijgesproken van witwassen. De witwasverdenking bestond er uit dat het OM vermoedde dat de opbrengst van de oplichting, die bij de medeverdachte terecht was gekomen, door middel van het door de verdachte verzenden van valse facturen weer aan hem was toegevloeid. Het hof oordeelde dat het witwassen niet kon worden bewezen omdat onvoldoende informatie beschikbaar was om te kunnen aannemen dat de betalingen op basis van deze (gestelde valse) facturen ongerechtvaardigd waren.¹⁸ Daarmee zou je denken dat de kous voor het ontnemen van de betalingen naar aanleiding van deze facturen af was. Niets was echter minder waar. Het Hof oordeelde namelijk:

*“Voordeelsontneming is immers ook mogelijk voor soortgelijke feiten of feiten waarvoor een geldboete van de vijfde categorie kan worden opgelegd. Daarvan is in onderhavige situatie sprake; in casu betreft het immers het medeplegen van valsheid in geschrift, hetgeen een feit is waarvoor een geldboete van de vijfde categorie kan worden opgelegd.”*¹⁹

3.6 Slim ten laste leggen

Ook het OM deed (en doet) in het kader van de beperktheidsleer een duit in het zakje. Na *Geerings* worden soms doelbewust lastig bewijsbare zaken buiten de tenlastelegging gehouden om te voorkomen dat een vrijspraak een latere ontneming in de wielen rijdt. Slim en praktisch, maar het lijkt op gespannen voet te staan met de ratio van *Geerings*

¹⁶ Zie Gerechtshof Amsterdam, 2 oktober 2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:3188 waarin deze problematiek naar voren komt en wordt geconcludeerd dat onttrekking van geld na een OVAR voor witwassen toch mogelijk is.

¹⁷ Hoge Raad, 8 juli 2008, NJ 2008/495.

¹⁸ Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 4 juni 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:CA1943.

¹⁹ Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, 9 december 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:9284.

en de onschuldpersumptie. In de inmiddels bij het EHRM tegen Nederland aanhangige zaak *Djinisov* zal blijken of zulks door de beugel kan.²⁰

Djinisov werd in eerste instantie aangehouden en in bewaring gesteld voor een inbraak waarbij een creditcard en €3.000,- was buitgemaakt. Met de credit card was €2.940,- opgenomen. De officier besloot de inbraak te seponeren omdat het weliswaar aannemelijk was dat Djinisov verantwoordelijk was voor de inbraak, maar overtuigend bewijs daarvoor ontbrak. In de ontnemingsprocedure vond het Gerechtshof Arnhem – anders dan overigens uiteindelijk het OM in requisitoir – dat (sepot) niet relevant. Het gerechtshof vond het namelijk aannemelijk dat Djinisov (ook) verantwoordelijk was voor de diefstal van €3.000,- en hij moest dus ook dat bedrag terugbetalen.²¹ De Hoge Raad zag in cassatie geen bezwaren.²²

3.7 De beperktheidsleer en *Vidgen*

Geerings is niet de enige uitspraak waarbij de beperktheidsleer wordt toegepast. Ik benoemde reeds *Salduz* en *Navone*, maar ook bij de doorwerking van de uitspraak van het EHRM in de zaak *Vidgen*²³ is het zuinigheid troef.

Vidgen was veroordeeld mede op basis van een getuige die zich ter gelegenheid van zijn verhoor door de verdediging op zijn verschoningsrecht beriep terwijl, althans dat was door de verdediging bepleit, het bewijs in beslissende mate (*solely or to a decisive extent*) gebaseerd was op deze getuige. De Hoge Raad meende dat zulks echter niet aan het gebruik van de verklaring in de weg stond, er was immers een ondervragingsrecht geweest en dat daarbij niets was gezegd deed daar niet aan af.²⁴ Het EHRM dacht daar echter anders over.

Ondanks *Vidgen* is de positie van de verdachte er vrijwel niet op vooruitgegaan. Overigens niet zozeer door een beperkte interpretatie van de uitspraak – die is immers niet voor meerdere uitleg vatbaar: een beroep op het verschoningsrecht betekent geen uitgeoefend ondervragingsrecht – maar met name door het naar aanleiding van deze uitspraak leegschenken van de met het (geschonden) ondervragingsrecht communicerende vaten: de mogelijke compensatie en de eisen aan het steunbewijs.

²⁰ Zaak *Djinisov v. the Netherlands*, Application no. 29741/10. De communicatiebeslissing is beschikbaar in HUDOC, bereikbaar via: <http://bit.ly/1LTFm9A>; bezocht op 26 september 2015.

²¹ Gerechtshof Arnhem, 4 januari 2008, parketnummer 21/003770-06 (niet gepubliceerd; veel van de relevante overwegingen zijn echter weergegeven in het arrest van de Hoge Raad op het tegen dit arrest ingestelde cassatieberoep (zie *infra* noot 22).

²² Hoge Raad, 22 december 2009, NJ 2010/313.

²³ EHRM, *Vidgen v. the Netherlands*, Application no. 29353/06, 10 juli 2012, NJ 2012/649.

²⁴ Hoge Raad, 6 juni 2006, NJ 2006/332.

Zo stelde de Hoge Raad in het eerste arrest na *Vidgen* dat 's hofs oordeel dat de belastende verklaring van de getuige die bij de politie had verklaard dat de verdachte bij hem één kilo heroïne had opgehaald, maar zich ondervraagd door de verdediging op zijn verschoningsrecht had beroepen, wel bruikbaar was omdat deze verklaring in voldoende mate steun vond in de eigen verklaring van de verdachte. Die verdachte ontkende weliswaar hardnekkig, maar had desgevraagd toegegeven met de getuige over drugs te hebben gesproken. Het hoogste rechtscollege voegde daar aan toe dat uit de zaken *Al-Khawaja and Tahery v. the United Kingdom*²⁵ volgt dat indien voldoende compensatie wordt geboden voor het ondervragingsrecht, of het ontbreken van de ondervragingsmogelijkheid het gevolg is van bedreigingen van de getuige van de zijde van de verdachte zelf, een dergelijke verklaring hoe dan ook bruikbaar is voor het bewijs.²⁶

Tot een vergelijkbaar oordeel kwam de Hoge Raad twee maanden later.²⁷ De verklaring van de getuige dat hij samen met de verdachte, zijn neef, een overval had gepleegd werd volgens de Hoge Raad in voldoende mate ondersteund door andere bewijsmiddelen zoals camerabeelden en zendmastgegevens, welke bewijsmiddelen de verklaring van de getuige ondersteunden. Bovendien paste het signalement zoals dat door het slachtoffer was gegeven bij het signalement van de verdachte en had een betrokkene verklaard dat de getuige tegenover hem had bevestigd dat deze de overval samen met zijn neef (de verdachte dus) had gepleegd. Dat die verklaring van deze betrokkene als vanzelfsprekend uit dezelfde bron kwam (de gewraakte getuige) werd daarbij gemakshalve buiten beschouwing gelaten. De Hoge Raad merkte tevens op dat de verdediging in hoger beroep niet (nogmaals) had verzocht om deze getuige op te roepen, "*terwijl van de verdediging in de regel het nodige initiatief daartoe mag worden verwacht*".²⁸

Ook in een latere uitspraak herhaalde de Hoge Raad deze (beperktheids)leer.²⁹ Zo bleek een getuigenverklaring waarin de verdachte door een medeverdachte was aangewezen als mededader van een beroving bruikbaar voor het bewijs, omdat deze verklaring werd ondersteund door de verklaring van een tweede medeverdachte die zich weliswaar ook op zijn verschoningsrecht had beroepen, maar op een aantal vragen van de verdediging wel had geantwoord.³⁰

²⁵ EHRM, *Al-Khawaja and Tahery v. the United Kingdom*, 15 december 2011, Application nos. 26766/05 en 22228/06, NJ 2012/283.

²⁶ Hoge Raad, 29 januari 2013, NJ 2013/145.

²⁷ Hoge Raad, 12 maart 2013, NJ 2013/451.

²⁸ *Ibid.*, r.o. 3.3.

²⁹ Hoge Raad, 22 april 2014, NJ 2014/257.

³⁰ De jurisprudentie roept de vraag op wanneer volgens de Hoge Raad het bewijs dan niet in voldoende mate wordt ondersteund, en bovendien hoe deze 'voldoende steun' eis zich verhoudt tot de *unus testis* regel uit artikel 342, lid 2 Sv. Ik laat dit onderwerp hier verder onbesproken. Ik volsta met een verwijzing

Een korte rondgang langs lagere rechtspraak leert dat de beperktheidsleer van de Hoge Raad navolging vindt. Op rechtspraak.nl komen in ieder geval geen uitspraken naar voren waarin toepassing van *Vidgen* enig voor de verdachte gunstig effect lijkt te hebben gehad. In april van dit jaar paste de Hoge Raad overigens de beperktheidsleer wel erg opzichtig toe. Het oordeelde dat de uit de *Vidgen*-jurisprudentie voortvloeiende regels niet tevens van toepassing zijn in een ontnemingsprocedure.³¹ Daarmee de omstandigheid dat artikel 6 EVRM ook op die procedure van toepassing is (enigszins) uit het oog verliezend.

Dat die beperktheidsleer wel eens niet geheel zonder risico zou kunnen zijn wordt overigens fraai geïllustreerd door het feit dat het hiervoor beschreven eerste *post-Vidgen* arrest van de Hoge Raad inmiddels zelf ook weer is voorgelegd aan het EHRM. Op 9 maart 2015 werd de zaak gecommuniceerd aan de Nederlandse regering met de vraag of sprake was geweest van een schending van het door art. 6 EVRM gegarandeerde ondervragingsrecht.³²

3.8 Geisterfer

Op 9 december 2014 kreeg Nederland opnieuw een tik op de vingers. In de zaak *Geisterfer* oordeelde het EHRM dat de opheffing van de schorsing van de voorlopige hechtenis van een verdachte in de Kolbak-zaak³³ de toets der kritiek niet kon doorstaan omdat de hernieuwde detentie enkel was gestoeld op de geschokte rechtsorde terwijl de rechtbank niet had gemotiveerd waarom hernieuwde detentie noodzakelijk was ter voorkoming van ‘*public disorder*’. Dit met name in het licht van de omstandigheid dat de eerdere schorsing van Geisterfer op geen enkele wijze tot dergelijke *disorder* had geleid.³⁴

naar de opmerking van Borgers in zijn noot onder NJ 2010/515: “*Duidelijk is dat de achtergrond van de steunbewijsregel – bij niet ondervraagde getuigen – en de bewijsminimumregel van artikel 342 lid 2 Sv verschilt (...). Het gaat (vooralsnog) te ver om beiden regels op dezelfde lijn te plaatsen.*”

³¹ Hoge Raad, 7 april 2015, ECLI:NL:HR:2015:898.

³² Zaak *Breijer v. the Netherlands*, Application no. 41596/13. De communicatiebeslissing is beschikbaar in HUDOC, bereikbaar via: <http://bit.ly/1FoYI9M>; bezocht op 26 september 2015.

³³ De Kolbak-zaak draaide om een verdenking tegen onder meer Willem Holleeder wegens het stelselmatig afpersen van een viertal vermogende zakenlieden, die vooral actief waren in het vastgoed. Holleeder werd ervan beticht dat hij aan het hoofd heeft gestaan van een paar criminele organisaties: groepjes van telkens wisselende samenstelling die het hadden voorzien op de miljoenen van hun slachtoffers. Zie, bijvoorbeeld, Rechtbank buigt zich over Kolbak-onderzoek, nu.nl, beschikbaar via: <http://bit.ly/1R8bPxu>; bezocht op 26 september 2015.

³⁴ EHRM, *Geisterfer v. the Netherlands*, Application no. 15911/08, 9 december 2014, NJ 2015/281.

Veel gepubliceerde jurisprudentie over de toepassing van *Geisterfer* bestaat er vooralsnog niet.³⁵ Het is de vraag of deze uitspraak, anders dan *Geerings* en *Vidgen*, wel een (significante) bijdrage zal leveren aan de bescherming van de rechtspositie van de verdachte of dat ook deze uitspraak onder het tapijt zal worden gemoffeld omdat uit “*de door het EHRM beoordeelde gevallen niet zonder meer algemene conclusies kunnen worden getrokken.*”

Niels van der Laan

³⁵ Aangename uitzondering is Gerechtshof Amsterdam, 27 februari 2015, ECLI:NL:GHAMS:2015:635. Het betrof hier een vordering van het OM in de zogenaamde ‘Klimop-zaak’ om de schorsing van de voorlopige hechtenis bij een veroordeling weer op te heffen. Het Amsterdamse hof overwoog onder verwijzing naar onder meer het *Geisterfer* arrest dat “[h]et enkele feit dat een ernstig delict is gepleegd is op zich onvoldoende een voorlopige hechtenis te (blijven) rechtvaardigen.” Zie over deze uitspraak verder onder meer de bijdrage van Annelies Röttgering in dit *liber*. (A.E.M. Röttgering, Voorlopige hechtenis in de fase van het hoger beroep: Hoe zwaar weegt de veroordeling door de eerste rechter?, in: Th.O.M. Dieben *et al.* (red.), *Advocaat(-)Generaal: Liber amicorum* voor Taru Spronken, Kluwer, Deventer 2015, p. **PAGINA???**-**PAGINA???**).